ਨਰੇਸ਼ @ਨਹਰੂ

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ

(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2023 ਦਾ 1786)

ਅਕਤੂਬਰ 09,2023

[ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ, * ਜੇਜੇ।

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ:

ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਤਾਂ PW-9 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ

ਸਬੂਤ – ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ – ਜਦੋਂ ਨਹੀਂ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

ਹੋਲਡ: ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਸਕਰਣ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੁੱਲ – ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, PW-9 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ) ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ FIR ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ – PW-9 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ – ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਸਥਾਈ – ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ

ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 9.1-9.3, 10 ਅਤੇ 11]

I **ਸਬੂਤ – ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ – ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਹੋਵੇ:**

ਹੋਲਡ: ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਦੇ ਸਰੋਤ ਬਾਰੇ, ਸਗੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ – PW-8 ਜਿਸ ਨੇ 22.04.2016 ਨੂੰ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ ਦੀ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਨੇ 01.06.2016 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਸੀਡੀ (ਐਕਸ.ਪੀ.3) ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵੀਡੀਓ (ਸੀਡੀ) ਨੂੰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਨੇ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਲੈਪਟਾਪ 'ਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀਡੀ (ਐਕਸ.ਪੀ.3) – ਨਾ ਤਾਂ ਲੈਪਟਾਪ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਅਸੰਗਤ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। .8 – ਉਸਨੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ Ex. P-L (ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ u/s.65-B, ਸਬੂਤ ਐਕਟ) ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, Ex.P.3 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪਾਂ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਸੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਅਤੇਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ – PW-8 ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ Ex.PL ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ Ex.PL ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਚਿਪਕਾਏ ਸਨ – ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ – ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-15) ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਤੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ

ਪਛਾਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ – ਪੀਡਬਲਯੂ- ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਵੀਡੀਓ 8 ‘ਡੀ’ ਦੇ ਘਰ ਸਥਿਤ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਕੈਮਰੇ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 – ਐਸ.65-ਬੀ. [ਪੈਰਾ 9.4, 9.5]

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ss.25, 26 – ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਉਦੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ:

ਫੜੇ ਗਏ: ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਐਸ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। .25, 26 – s.25 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ – ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, s.26 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 9.6]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – s.149:ਧਾਰੀ: s.149 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਰਾਧਕ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਆਮ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ – ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ – ਇਕ ਆਮ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂਬਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜਾ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਸੀ- ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਕਥਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਝਗੜਾ ਸੀ ਜੋ ਦੁਲਹੰਡੀ ਦੇ ਦਿਨ' ਏ '(ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ' ਐੱਸ 'ਨਾਲ ਇੱਕ' ਆਰ 'ਅਤੇ' ਐੱਨ 'ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ' ਆਰ 'ਨੇ' ਏ 'ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ-ਇਹ ਕਾਰਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਲਹੰਡੀ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ-

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੋੜ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਪੀ' ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਸਤੌਲ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 10]

ਅਲੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (2016) 14 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 640: [2015] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 553; ਇੰਦਰਾ ਦਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2015) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 31: [2015] 7 ਐੱਸਸੀਆਰ 1083; ਰਾਏ ਫਰਨਾਂਡੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2012) 3 ਐੱਸਸੀਸੀ 221: [2012] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 477-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਐਪਲੇਲੇਟ : ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1786/2023

ਸਿਧਾਰਥ ਮਿੱਤਲ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਕੁਮਾਰ, ਵੈਭਵ ਤੋਮਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਲਪਾ ਜੀ ਮਿੱਤਲ, ਸੌਮਿਕ ਘੋਸ਼ਾਲ, ਵਿਕਾਸ ਵਾਲੀਆ, ਸਈਦ ਐੱਮ ਸ਼ੋਏਬ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹਰਪਲਾਨੀ, ਗੌਰਵ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ

ਮਨੀਸ਼ਾ ਅਗਰਵਾਲ ਨਾਰਾਇਣ, ਏ. ਏ. ਜੀ., ਸਮਰ ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਕੇਸ਼ਵ ਮਿੱਤਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਬਰਨੀ ਸੋਮ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਮਾਰੀਆ, ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਜੀ., ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ, ਜੇ.

1. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ 997 ਅਤੇ 1043 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ 5 ਅਤੇ 6 (ਅਪੀਲਕਰਤਾ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

<u>ਲਾਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੁਆਇਸਟਃ</u>

2. ਆਈ. ਡੀ. 1 ਨੂੰ ਏ. ਐਸ. ਆਈ. ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਨੂੰ 75 ਫੁੱਟ ਸੜਕ 'ਤੇ ਗਸ਼ਤ ਦੌਰਾਨ ਟੈਲੀਫੋਨ' ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਲੜਕੇ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ' ਤੇ ਮੋਹਿਤ @ਕਾਲਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਸ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਅਜੈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਸਾਬਕਾ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਰਪੰਚ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਹ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ (ਮੋਹਿਤ) ਨੇ ਅਜੈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਭੱਜਦੇ ਵੇਖਿਆ ਜਦੋਂ ਬੁਲੇਟ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੋਹਿਤ @ਕਾਲਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੁਲੇਟ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਰਵੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸ਼ੋਏਬ ਖਾਨ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋ ਹੋਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਡੰਡੇ ਲੈ ਕੇ ਬੁਲੇਟ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੁਲੇਟ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਆ ਕੇ ਅਜੈ' ਤੇ ਦੇਸੀ ਰਿਵਾਲਵਰ ਨਾਲ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਈ ਅਤੇ ਅਜੈ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਿੱਗ ਗਿਆ। ਸੂਰਜ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲੁਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ' ਤੇ ਭਿਵਾੜੀ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਏ; ਮੋਹਿਤ @ਕਾਲਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਅਜੈ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਵੀ ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜੂਨੀਅਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਧਮਕਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਮੋਹਿਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਦੁਲਹੰਡੀ' ਦੇ ਦਿਨ ਅਜੈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰਵੀ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਵੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਜੈ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 148,149,307 ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਤਹਿਤ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਜੈ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਤੇ (ਆਈ. ਡੀ. 1 ਉੱਤੇ) ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ (2023) 13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਧਾਰਾ 307 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਥਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ; ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ (ਪਵਨ) ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਦੇਸੀ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 (ਧਰਮਿੰਦਰ) ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੱਕੜ ਦੀ ਸੋਟੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ-ਸ਼ੋਇਬ ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ

ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਵੀ ਨੂੰ ਬਾਲ ਨਿਆਂ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ 18 ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'Cr.P.C.') ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 1 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਵੇਖੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 2 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਤਹਿਤ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ Nos.4 ਦੁਆਰਾ 6 ਤੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਾਲੀਆ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2023 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਤੇ 2023 ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨੀਸ਼ਾ ਅਗਰਵਾਲ ਨਾਰਾਇਣ, ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

<u>ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਃ</u>

4. ਨਰੇਸ਼ @ਨਹਿਰੂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੋਹਿਤ @ਕਾਲਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-9) ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਏ-4 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ (ਟੀ. ਆਈ. ਪੀ. 'ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ') ਆਯੋਜਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੋਸ਼ੀ (ਏ-4) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ 776 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਤਾਂ ਗਵਾਹ (ਪੀਡਬਲਯੂ-9) ਹੈਰਾਨ ਜਾਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਏ-4 ਦਾ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਪਵਨ (ਪੀਡਬਲਯੂ-) ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1), ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜੈ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਉੱਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲਾ ਗਵਾਹ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲੈਂਡਰ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਫੁਟੇਜ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਦੁਆਰਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀ. ਡੀ. ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਆਈ. ਡੀ. 2 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਆਈ. ਡੀ. 1' ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਫੁਟੇਜ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖੁਦ ਪਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ-4) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

5. ਉਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕਥਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਦੁਲਹੰਡੀ ਦੇ ਦਿਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੂਰਜ, ਰਵੀ ਅਤੇ ਨੱਬੂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ

ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰਕ ਕਿ ਟੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦਾ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਜਾਣਨਾ ਗਲਤ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ [2023] 13 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. ਬਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ-4) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਇਹ 11 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ 30 ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦਃ 30 ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੀ. ਐੱਮ. ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਿਊ-9 ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਥਿਤ ਇਕਬਾਲਿਯਾ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ-4) ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

6. 2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ (ਆਈ. ਡੀ. 1) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਸੋਨੂੰ ਕੁਮਾਰ (ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6) ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਵਿਕਾਸ ਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਤਹਿਤ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਵਨ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਕੋਲ ਪਿਸਤੌਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਜੈ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ/ਉਦੇਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਅਜੈ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ,

ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਰੁਖ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿਸਤੌਲ ਪਵਨ (ਏ-1) ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ।

7. ਉਹ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਜੈ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ। ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਫੁਟੇਜ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਚਿਹਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ Cr.P.C ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਏ-5 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਏ-6 ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

<u>ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ:</u>

8. ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ-9 ਦੁਆਰਾ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਦਰਜ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਉੱਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

9. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜੈ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ (ਅਜੈ) ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਨੇ ਦੁਲਹੰਡੀ ਦੇ ਦਿਨ ਰਵੀ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਰਵੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਧਮਕੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਉਹ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਇਆ

ਸੀ, ਅਤੇ ਬੁਲੇਟ ਮੋਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਜੈ ਉੱਤੇ ਪਿਸਤੌਲ ਤੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਵੀ ਬੁਲੇਟ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜੈ ਸੂਰਜ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੂਰਜ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ।

9.1. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਮੋਹਿਤ @ਕਾਲਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-9) ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਰੇਸ਼ @ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਸਪਲੈਂਡਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਸੋਨੂੰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਲਸਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਸਪਲੈਂਡਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਅਜੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸੂਰਜ ਦਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਤਿੰਨ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਬੁਲੇਟ, ਸਪਲੈਂਡਰ ਅਤੇ ਪਲਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦਾ ਚਾਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਚਾਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ Ex.PM ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

9.2. ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਰਵੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਏਬ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਨਰੇਸ਼ (ਏ-4), ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਸੋਨੂੰ (ਏ-9 ਅਤੇ ਏ-6) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਰਵੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਏਬ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਸੋਨੂੰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਿਕਵਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 10 ਵਜੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀਃ 45 ਪੀ. ਐੱਮ. ਨੇ 22.04.2016 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-12 (ਏ. ਐੱਸ. ਆਈ. ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ) ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ EX.PM ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ 11 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀਃ 30 22.04.2016 ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ 10 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਃ 30-11: 00 ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

9.3. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉੱਤਮ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਸਕਰਣ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਲ ਉੱਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਰਾਏ ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ @ 21 ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

“22. ਸਾਡੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, "ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗਵਾਹ" ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸੰਸਕਰਣ, ਇਸ ਲਈ, ਅਣਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਗਵਾਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੋ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਬਿਆਨ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਗਵਾਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਨਘੜਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੰਬਾਈ ਦੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਸਖਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ

ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੱਥ, ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦਾ ਹਰੇਕ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਰਾਮਦਗੀ, ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੰਸਕਰਣ ਨਿਰੰਤਰ ਹਰ ਦੂਜੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁੰਮ ਲਿੰਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦਾ ਬਿਆਨ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਟੈਸਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸਮਾਨ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ "ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗਵਾਹ" ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਸਟੀਕ ਹੋਣ ਲਈ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਉੱਤੇ ਕਥਿਤ ਗਵਾਹ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਸਮੱਗਰੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ੁਬਾਨੀ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਸੰਸਕਰਣ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸੰਸਕਰਣ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਛਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ”

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਕਾਰਨ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੂਰਜ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ ਵੀ ਸੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਪਰ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੂਜੀ ਕਮੀ ਹੈ।

9.4. ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਫੁਟੇਜ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਹੇ ਗਏ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੇ ਸਰੋਤ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ-8, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਫੁਟੇਜ ਦੀ ਵੀਡੀਓ 22.04.2016 ਉੱਤੇ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਸੀ. ਡੀ. (01.06.2016 ਉੱਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੀਡੀਓ (ਸੀ. ਡੀ.) ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਉਹ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8) ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਵੀਡੀਓ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੈਪਟਾਪ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੀਡੀ (Ex.P.3) ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਲੈਪਟਾਪ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਅਸੰਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ. 8 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਐਕਸ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀ. ਐੱਲ. (ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65-ਬੀ ਤਹਿਤ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਕਿਹੜਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅਮਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੀ. ਡੀ. (Ex.P.3) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗੀ।

“ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ਃ - ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪਾਂ ਤੋਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ”

(ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜ਼ੋਰ)

9.5. ਉਹ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8) ਆਪਣੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਐਕਸ. ਪੀ. ਐਲ. ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8) ਨੇ Ex.PL ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ

ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-15) ਵੀ ਆਪਣੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਪਛਾਣਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਸਥਿਤ ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਕੈਮਰੇ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ (ਧਰਮਿੰਦਰ) ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪੜ੍ਹਾਅ ਹੈ। ਘੱਟ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ' ਤੇ ਪਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

9.6 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਉਦੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮਹਿਬੂਬ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (2016) 14 SCC 640 ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“12. ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 26 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 27 ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

13. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖੋਜ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਨ ਸਨ, ਸਿਰਫ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਲੱਭੀ ਜਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ।

14. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ "ਤੱਥ" ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

‘“'ਤੱਥ'।- 'ਤੱਥ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ-

(1) ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼, ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ, ਜੋ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਚੇਤੰਨ ਹੈ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ

। (ਏ) ਕਿ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ।

(ਬੀ) ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂ ਦੇਖਿਆ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ.

(d) ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਰਾਏ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਹੈ ਜਾਂ ਸੀ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ

.(e) ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ।

‘ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ’। - ਇੱਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਢੁਕਵਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ।

ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਕਬਾਲਿਯਾ ਬਿਆਨ ਉਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ 4,5 ਅਤੇ 6 ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ 26 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੋ

ਜਾਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕਬਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 26 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੰਦਰਾ ਦਲਾਲ ਬਨਾਮ.ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2015) 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 31 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

10. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਪਰ ਸਿਰਫ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਣਦਾਰੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂਬਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨਤੀਜਾ. ਰਾਏ ਫਰਨਾਂਡੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2012) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 221 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ

“18. ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਦੀ ਆਮ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਧਾਰਾ 149 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ?

19. ਧਾਰਾ 149 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.

“149. ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਆਮ ਵਸਤੂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਸਤੂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਉਸੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ।“

ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ “ਆਮ ਵਸਤੂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ” ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ “ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ”।

20. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਫੇਲਿਕਸ ਫੇਲੀਸੀਓ ਮੋਂਟੇਰੀਓ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਦਾ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਰਤ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 141 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ., ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਪੜਾਅ ‘ਤੇ ਕੱਢੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

“141. ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ। - ਪੰਜ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ‘ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ’ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਭਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ-

ਪਹਿਲਾਂ।-***

ਦੂਜਾ।-***

ਤੀਜਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ

21. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾੜ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ। ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਥੱਪੜ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਦੋ ਦੰਦ ਗੁਆਚ ਗਏ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋਇਆ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

22. ਫਿਰ ਕੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ: ਕੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾੜ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਤਲ ਵੀ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਿਤ ਘਟਨਾ ਸੀ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜੋ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖੇ ਜਾਂ ਵਰਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਾਲਜੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। [(1989) 1 SCC 437 : 1989 SCC (Cri) 211] ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ: (SCC ਪੰਨਾ 441, ਪੈਰਾ 8)

"8... ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਆਮ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ।'

1. 23. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਧਰਮਪਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. [(1975) 2 SCC 596: 1975 SCC (Cri) 704] ਜਿਵੇਂ: (SCC p. 603, ਪੈਰਾ 11)

" 11. ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ (ਜੋ ਕਿ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ), ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ 7-6-1967 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਿਆਓ ਦੇ ਖੇਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਕੋਲ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਸਨ। ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਗੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ

ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਕੰਸਰਟ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ 786 ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।ਲਾਗੂ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਯਸ਼ਵੰਤ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [(1972) 3 SCC 639 : 1972 SCC (Cri) 684] ਅਤੇ ਸੁਖ ਰਾਮ ਬਨਾਮ U.P. ਰਾਜ [(1974) 3 SCC 656 : 1974 SCC (Cri) 18) ਸਭ ਤੋਂ ਆਮ) 18 ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ, ਇੱਕ ਸਵਾਲ ‘ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ ਤੋਂ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ, ਉਸ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕੋਈ ਇਕਸਾਰ, ਲਚਕੀਲਾ, ਜਾਂ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਕੇਸ ਤੋਂ ਕੇਸ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ‘ਤੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਕਥਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਝਗੜਾ ਸੀ ਜੋ ਰਵੀ ਅਤੇ ਨੱਬੂ ਦਰਮਿਆਨ ਅਜੈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਨਾਲ ਦੁਲਹੰਡੀ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਵੀ ਨੇ ਅਜੈ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਰਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਲਹੰਡੀ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ

ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਤੱਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਆਪਣੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਵਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਸਤੌਲ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

11. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2017 ਦੇ ਸੀ. ਆਰ. ਏ.-ਡੀ. 997 ਅਤੇ 2017 ਦੇ 1043 ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ 2016 ਦੇ ਐਸ. ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾਃ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate